

WOS VERİLERİNE GÖRE STRATEJİK İLETİŞİM KONULU AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (1980-2024)

Mevlüt ALTINTOP¹, Gökhan BAK²

Makale İlk Gönderim Tarihi / Recieved (First): 23.12.2024

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 28.12.2024

Citation / Atıf: Altıntop, M. ve Bak, G. (2024). WoS verilerine göre stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyometrik analizi (1980-2024). Scientific Journal of Innovation and Social Sciences Research, 4(2), 175-201.

Özet

Faaliyet alanı fark etmeksizin tüm organizasyonların uzun vadeli hedeflerine ulaşabilmek için belirli mesajları hedef kitlelere etkili bir şekilde iletme sürecine stratejik iletişim denilmektedir. Stratejik iletişim organizasyonların imaj, itibar ve halkla ilişkilerini geliştirmek için planlı ve koordineli bir iletişim stratejisi benimseyerek uygulamasını gerektirmektedir. Bu araştırma, WoS veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmaları farklı değişkenler açısından ele alarak mevcut durumu ortaya koymayı ve de gelecekteki eğilimlerini belirlemeye katkı sunmayı amaçlamaktadır. Doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilere WoS veri tabanından erişim sağlanmış ve tarama modeli ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ve bibliyometrik analiz yoluyla incelenerek çıkarımlar yapılmıştır. Bu aşamada VOSviewer yazılım aracı kullanılarak ağ haritaları oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. İnceleme sonuçlarına göre, stratejik iletişim konusundaki ilk çalışma 1980 yılına, en güncel çalışma ise 2024 Ekim ayına aittir ve her iki çalışma da makale türündedir. Toplamda 641 ile en fazla atıf alan çalışma 2002 yılında kaleme alınmıştır. Çoğunlukla makale türünde yapılan çalışmalar yoğun olarak iletişim alanında olduğu ve ESCI indeksinde tarandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu İngilizce dilinde yazılmıştır. Bununla birlikte dili Türkçe olan çalışmalar da mevcuttur. İncelemeye göre Florida Devlet Üniversitesi (ABD) ve Leipzig Üniversitesi (Almanya) stratejik iletişim konusunda en fazla yayına sahip kurumlardır. Stratejik iletişim ile ilgili en çok çalışmanın yapıldığı ilk dört ülke ise sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Almanya, İspanya ve İngiltere'dir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Stratejik iletişim, Bibliyometrik analiz, İçerik analizi.

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ACADEMIC STUDIES ON STRATEGIC COMMUNICATION ACCORDING TO WOS DATA (1980-2024)

Abstract

Strategic communication refers to the process of effectively delivering specific messages to target audiences to help organizations achieve their long-term goals, regardless of their field of activity. Strategic communication requires organizations to adopt and implement a planned and coordinated communication strategy to enhance their image, reputation, and public relations. This research aims to examine academic studies on strategic communication available in the WoS database from various perspectives, shedding light on the current state of the field and contributing to identifying future trends. The data were obtained through document analysis and accessed via the WoS database, with the study conducted using a scanning model. The findings were analyzed through content analysis and bibliometric analysis to derive insights. At this stage, network maps were created and interpreted using the VOSviewer software tool. According to the review results, the first study on strategic communication dates back to 1980, while the most recent one is from October 2024, with both studies being articles. The study with the highest citation count (641 citations in total) was published in 2002. The findings indicate that most studies are in the form of articles, primarily focused on the field of communication, and indexed in the ESCI. The majority of these studies are written in English, although there are also studies available in Turkish. The review also highlights that Florida State University (USA) and Leipzig University (Germany) are the institutions with the most publications on strategic communication. The top four countries where most studies on

¹ Doktora öğrencisi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Genel Gazetecilik Anabilim Dalı, Kayseri, TÜRKİYE, mevlutaltintop@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-1731-9064

² Dr., Bağımsız araştırmacı, Adana, TÜRKİYE, gokhanbak2010@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4520-0930

strategic communication have been conducted are the United States (USA), Germany, Spain, and the United Kingdom.

Keywords: Communication, Strategic communication, Bibliometric analysis, Content analysis.

1. Giriş

Yüzyıllar boyunca farklı kültürler ve sosyo-ekonomik sınıflar tarafından önem verilen bir kavram olan iletişim insanlık tarihi kadar eskiye dayanır (Büyükbaykal, 2003: 185). İletişimi insanlık tarihiyle eşitleyen iki unsurdan ilki, sosyal bir varlık olan insanın toplum hâlinde yaşamaya mecbur olması, ikincisi ise dildir. Toplum içerisinde yaşayan insan bulunduğu ortamda kendini ifade etmek ve çevresindekileri anlamak zorundadır. Bu ifade etme ve anlamlandırma süreci, insanın toplumsal yapılarla kurduğu bağın temelini oluşturur. Dil, insanın bu zorunluluğu aşmasını sağlayan unsurdur ve sonucunda iletişim oluşmaktadır. Dolayısıyla, doğası gereği çevresiyle iletişim halinde bulunmak durumunda kalan insan, duygu, düşünce, bilgi ve tutumlarını etrafına iletişim yoluyla aktarmaktadır (Erdem ve Okul, 2015: 5). Bu aşamada iletişimin niteliği, bir başka deyişle, amacına ulaşmış iletişim faaliyeti/yöntemi öne çıkmaktadır. İletişimin etkinliği, yalnızca dilin kullanımına değil, aynı zamanda iletişim sürecinin çevresel ve kültürel bağlamına da bağlıdır. Bunu belirleyen de büyük oranda kullanılan dil ve ortamdır. İletişim araçlarının temel özelliği, bu araçların zamanla değişen koşullara uyum sağlama yeteneği ve gelişime açık olmalarıdır. Günümüzde, özellikle bilgi akışının hızla arttığı bir dönemde, kitle iletişim araçları, bireylerle dinamik bir etkileşim içinde bulunarak toplumsal düzeyde belirleyici bir etki yaratmaktadır. Bu etkileşim, bireylerin düşünsel ve davranışsal süreçlerini yönlendiren önemli bir faktör haline gelmiştir. İletişimin etkinliğini ve toplumsal dönüşümü şekillendiren önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Öztunç, 2020: 2829).

İletişim tarihine bakıldığında modernite öncesi dönemde iletişimin bu yönleri üzerine pek durulmadığı ya da yüzeysel genel-geçer kabuller ve teolojik yorumlar üzerinden değerlendirildiği görülmektedir (Jeanrond, 2007: 60-61). Diğer yandan dil ve kullanımı Antik dönemden beri filozofların retorik, belagat ve hitabet başlıkları altında tartıştığı konulardandır (Rifat, 2009: 9-10) fakat iletişim kavramı ve konusu akademik ve bilimsel bir disiplin olarak yirminci yüzyılın ilk yarısından itibaren ele alınmaya başlanmıştır (Scannel, 2016: 91). Günümüzde ise bu durumun stratejik bir alan olarak görülerek risk yönetimi anlayışıyla organize edilmektedir ve bu durum stratejik iletişim kavramını ortaya çıkarmıştır. Stratejik iletişim, belirli bir hedefe ulaşmak için planlı, bütünleşik ve uzun vadeli iletişim faaliyetleri yönetimidir. Bu süreçte organizasyonlar, halkla ilişkiler ve pazarlama stratejilerini; medya gibi araçları etkin bir şekilde kullanarak hedef kitlelerle anlamlı ve sürdürülebilir ilişkiler kurmayı amaçlamaktadır (Hallahan vd., 2007: 4). Bu dinamik, organizasyonların toplumsal sorumluluklarını yerine getirmelerini ve küresel düzeyde etkili stratejiler geliştirmelerini sağlayan bir mekanizma olarak önem kazanmıştır. Bugünün dünyasında giderek daha da önemli hâle geldiği görülmektedir.

Türkiye’de stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar üzerine bibliyometrik çalışmaya rastlanılmaması bu alandaki bir eksiklik olarak görülmüş ve bu nedenle böyle bir çalışma hazırlanarak

literatüre katkı sunulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda konunun bileşenlerinden stratejik iletişim, bibliyometrik analiz ve VOSwiever teknikleriyle ilgili akademik değerlendirmeler kavramsal çerçevenin olduğu kısımda yer almaktadır.

Çalışma, giriş ve sonuç haricinde iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kavramsal çerçeve oluşturularak literatür açısından stratejik iletişim, bibliyometrik analiz ve VOSwiever analiz yöntemi açıklanarak farklı çalışmalardan örnekler verilmiştir. Araştırmanın bulguları başlıklı ikinci bölümde yapılan analizler görseller aracılığıyla ortaya koyularak konuya dair geniş bir haritalandırma yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise bulgular kısmında yapılan analizler değerlendirilerek yorumlanmıştır.

2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman/belge incelemesinden yararlanılmıştır. Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiş, doküman/belge incelemesiyle elde edilen veriler içerik analizi ve bibliyometrik analize tabi tutularak çıkarımlar yapılmış ve yorumlanmıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın öncelikli amacı, WoS (WoS, 2024) veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların mevcut durumunu ortaya koymak ve gelecekteki eğilimlerini belirlemeye katkı sunmaktır. Araştırmayı hem akademik olarak hem de akademik olmayıp özel olarak ilgi duyan kişilere stratejik iletişim konusunda fikir verecek ve/veya yol gösterecek nitelikte olması önemli kılmaktadır.

2.2. Araştırmanın Evren, Örneklem ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini tüm veri tabanlarında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar, örneklemini ise 30.10.2024 tarihine kadar WoS'ta yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Örneklem üzerinden aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır:

- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar içerisinde ilk yazılanı ve en güncel olanı hangisidir, kaç atıf almışlardır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar içerisinde en fazla atıf alan eser hangi türde ve hangi tarihte yazılmış, kaç atıf almıştır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların atıf dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların araştırmacı profillerine göre dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların WoS kategorilerine göre dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların WoS indekslerine göre dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların yazıldıkları kurumlara göre dağılımı nasıldır?

- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların yazım diline göre dağılımı nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar içerisinde yer alan Türkçe yazılmış eserlerin türü, ne zaman yazıldıkları, atıf ve yazar bilgilerine göre dağılımları nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların yazıldıkları ülkeye göre dağılımları nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların araştırma alanlarına göre dağılımları nasıldır?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların ortak yazarlık (yazar, kurum, ülke) ağ haritası nasıldır ve neyi ortaya koymuştur?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların anahtar kelimelerin birlikte bulunma ağ haritası nasıldır ve neyi ortaya koymuştur?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların atıf (belge, kaynak, yazar, kurum, ülke) ağ haritası nasıldır ve neyi ortaya koymuştur?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyografik ilişki (belge, kaynak, yazar, kurum, ülke) ağ haritası nasıldır ve neyi ortaya koymuştur?
- Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların birlikte atıf (atıf yapılan referanslar, atıf yapılan kaynaklar, atıf yapılan yazarlar) ağ haritası nasıldır ve neyi ortaya koymuştur?

Araştırma sorularına verilen cevapların içeriğine göre değerlendirilmiş ve görselleştirilerek “araştırmanın bulguları” bölümünde yer verilmiştir.

3. Stratejik İletişim, Bibliyometrik Analiz ve VOSwiever Tekniğinin Kavramsal Çerçevesi

3.1. Stratejik İletişim

Stratejik iletişim kavramı üzerinde birçok tanımlama yapılsa da herkesin fikir birliğine vardığı bir tanımlama yer almamaktadır. Literatür incelendiğinde, stratejik iletişim kavramının 1990’lı yıllardan itibaren birçok alanda yaygınlaşarak kullanıldığı; özellikle güvenlik odaklı askeri alan, siyasal iletişim, pazarlama, kamu diplomasisi, halkla ilişkiler, sosyal pazarlama alanlarında inceleme konusu olduğu görülmektedir (Özen, 2022: 10). Stratejik iletişim; kurumsal politikalara rehberlik eden, kamuoyu ile paylaşılacak mesaj içeriklerini belirleyen, kurumsal itibarı güçlendiren vizyonu ortaya koyan, iletişim sürecini çözmeye yönelik süreçleri kapsamaktadır (Gürcan, 2012: 104-105). Stratejik iletişimin amacı müspet bir tutuma destek olmak ve etkili iletişim kurmayı sağlamaktır (Çetintaş, 2020: 95). Bu amaçla hedef kitle olarak kimi etkileyeceğini bilen bir vizyon ortaya koymaya ve hedef kitlenin algısını müspet açıdan etkileyebilecek seçenekler sunmaya çalışılmaktadır (Mutluer-Gündüz ve Bal, 2020: 388). Stratejik iletişim; paydaşların kuruluşun amacı ve hedeflerine ulaşması adına yapılanları görmelerini, anlamalarını, farkında olmalarını sağlamakta ve kuruluşların genel stratejik planlama sürecinin vazgeçilmez bir unsuru olarak yer almaktadır (Yıldırım, 2023: 1853). En kısa ve özet hâliyle “stratejik iletişim planlanmış iletişim kampanyalarına ve bütün kurum içi ve dışı halkla ilişkiler faaliyetlerine

verilen isimdir” (Özdemir, 2018: 33). Dolayısıyla stratejik iletişim genel anlamda stratejik bir risk yönetimi, hakla ilişkiler ve yöneti(şi)m sürecidir.

3.2. Bibliyometrik Analiz

Literatüre bakıldığında stratejik iletişim konusunda birçok araştırma yapılmıştır. 2018 yılında yapılan bir çalışmada (Karsak vd., 2018) stratejik iletişim yönetiminde dijital halkla ilişkilerin önemi incelenmiştir. Derinlemesine görüşme yöntemiyle yapılan bu araştırma sonucunda, halkla ilişkiler uygulayıcılarının hepsinin stratejik iletişim faaliyetlerinde dijital kanalları kullandıkları ve önemini kavradıkları belirlenmiş, bunun yanı sıra üst yönetimin anlayışları münasebetiyle dijitale yatırım yapmakta geride kalabildikleri görülmüştür. 2021 yılında yapılan bir çalışmada (Aktaş, 2021) uluslararası saygın birçok dergide yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar, Ocak 2015 ile Mayıs 2020 arasındaki sayıları baz alınarak sistematik incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, hâkim stratejik iletişim anlayışının birçok yönden incelenmesi gerektiği ortaya koyulmuştur. 2022 yılında gerçekleştirilen başka bir çalışmada (Civek ve Bebas, 2022) katı kurallara sahip havacılık sektörünün iletişim kurallarına ait teorik bir değerlendirme yapılarak, sürdürülebilir stratejik iletişim kavramı tartışmaya açılmıştır. 2023 yılında yapılan bir başka çalışmada ise (Acar Sancar ve Uydacı, 2023) sağlıkta stratejik iletişimin önemine değinilmiş; sağlığın geliştirilmesi ve herhangi bir konuda kanıta-dayalı politikalara karar verilirken iletişim ve stratejik iletişimin gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Tüm bu çalışmalar günümüzde her alanda stratejik iletişimin önemsenmesi ve uygulanması gerektiği sonucunu ortaya koymaktadır.

Bibliyometrik analizle yapılan birçok akademik çalışma literatürde yer almaktadır. Yapılan en güncel araştırmaların birinde (Soydaş, 2024) Türkiye’de kurumsal iletişim konusunda yapılan lisansüstü tezler farklı değişkenler açısından incelenerek bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, tezlerde büyük oranda nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı, en fazla çalışmanın da Marmara Üniversitesinde yapıldığı görülmüştür. Bu da gösteriyor ki, bibliyometrik araştırmalar hem akademisyenler hem de disiplin için akademik harita niteliğinde olup, akademik çalışmaların belirli dönemlerine ilişkin durum tespitinin yanı sıra profillerini de ortaya koymaktadır (Demir Askeroğlu, 2018: 191). Dünyada bibliyometrik araştırmalara 1950’lerde başlanmıştır (Wallin, 2005). Ülkemizde ise 1970 yılında A. Kemal Özinozü ile bu konudaki ilk araştırma yapılmış olmakla birlikte 1990’lı yıllardan itibaren de giderek artan eğilim göstermiştir (Al, 2008).

Bibliyometrik analiz için akademik çalışmalar içerisinde yer alan birçok değişkenden yararlanılmaktadır. Yazar ismi, araştırma yöntemi, atıf, anahtar kelimeler bu değişkenler arasında sıklıkla kullanılmaktadır (Al ve Coştur, 2007). Farklı değişkenler açısından ele alınan bibliyometrik analiz çalışmaları sayesinde mevcut durumu ortaya koyulmakta ve aynı zamanda geleceğe dair politikalarının da oluşumuna yardımcı olunmaktadır. Bu bağlamda “bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaları (ülke, kurum, alanyazın, dergi, bilim insanı vb.) bazında incelemeye olanak sağlayan bir

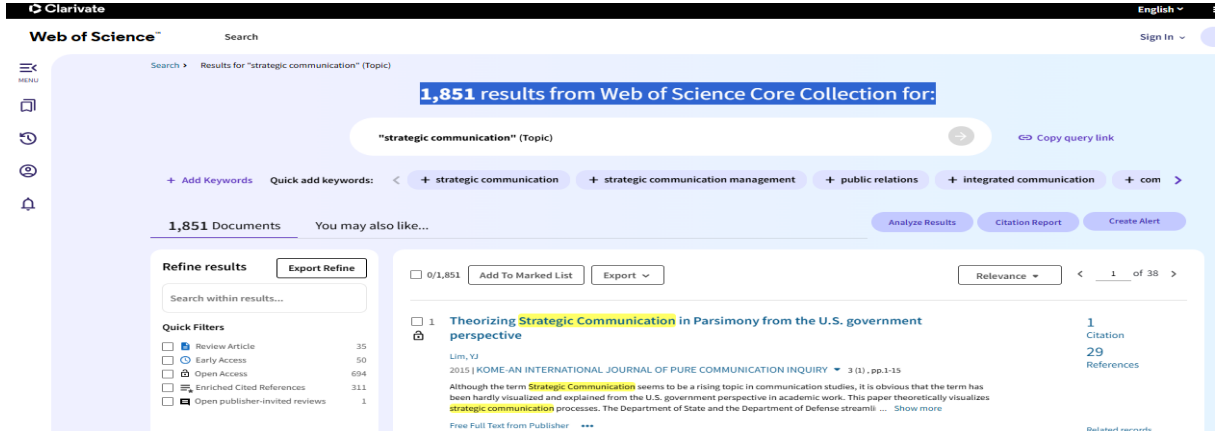
tekniktir. Bibliyometrik analiz içerik analizi ya da doküman analizinden farklı olarak bir alandaki çalışma dinamiklerini, değişimleri, araştırma yenilikleri ve eğilimleri göstermesi yönüyle oldukça işlevseldir” (Karagöz ve Şeref, 2019: 135). Bir başka deyişle, bibliyometrik analizler akademik çalışmaların röntgenini çekerek çalışmaların görüntüsü hakkında net sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu sonuçları ortaya koyan “bibliyometrik araştırmalar, yayınların farklı yöntemlerle analiz edilmesine ve bilimsel amaçlı çalışmaların değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda bibliyometrik yöntemler bilimsel çalışmaların sonuçlarının ve etkinliğinin ölçülmesini mümkün kılmaktadır. Bibliyometrik araştırmalar, bilim dallarının kendi alanlarındaki yayın yeterliliğini; yayın sayısı, yayın niteliği, yayın yapılan ülkeler ve üniversiteler, yayın yapılan dergilerin ait olduğu indekslerin seçimi, yazarların kimliği ve atıf bilgileri gibi ölçütler ışığında değerlendirerek, geleceğe yönelik bilim politikalarının oluşturulmasına yardımcı olmaktadır” (Alkan, 2014: 42). Dolayısıyla bibliyometrik analizler bilimsel çalışmaların gelişmesinde önemli bir parametre olarak değerlendirilmektedir.

3.3. WOSviewer Analiz Tekniği

Bibliyometrik araştırmalarda verilerin görselleştirilmesi adına birçok yazılım aracı kullanılmaktadır. Bu araştırmada VOSviewer yazılım aracından istifade edilmiştir. “Bir metin madenciliği uygulaması olan VOSviewer programı ile dergilerin bibliyometrik analizi, belirli konu alanlarının analizi, çalışmalardaki kelime yoğunluklarının belirlenmesi amacıyla analizler, web sitelerin içeriklerinin analizi, öğrenci performanslarının analizi, tezlerin analizi ve ortak yazarlık ile ilgili analizler” (Artsın, 2020: 352) yapılabilmektedir. Bir yazılım aracı ya da paket programı olarak bilinen VOSviewer aracılığıyla bibliyometrik haritalama yapılarak veriler görselleştirilebilmektedir. “Bibliyometri alanında önemli bir araştırma yaklaşımı olan bibliyometrik haritalama ise, belirli bir alanda geniş bir yelpazedeki bilimsel çalışmaların analiz edilmesini ve görselleştirilmesini içeren bir program veya yazılım temelli analiz tekniğidir” (Arslan, 2022: 35). Verilerin görselleştirilebilmesi ise araştırılan konunun daha net açıklanması ve anlaşılmasına katkı sunmaktadır. Bu yöntemle yapılan analizlerde WoS (Web of Science), Scopus, PubMed, Sobiad, Ulakbim, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanları gibi farklı veri tabanlarından faydalanılmakla birlikte en fazla rağbet gören veri tabanlarının WoS ve Scopus olduğu görülmektedir (Kızıloğlu, 2022: 460). VOSviewer analiz tekniği aracılığıyla akademik çalışmaların temel haritasını ortaya çıkarılması bilimsel çalışmaların mevcut durumu ve geleceğine yön vermesi açısından önemlidir.

4. Araştırmanın Bulguları

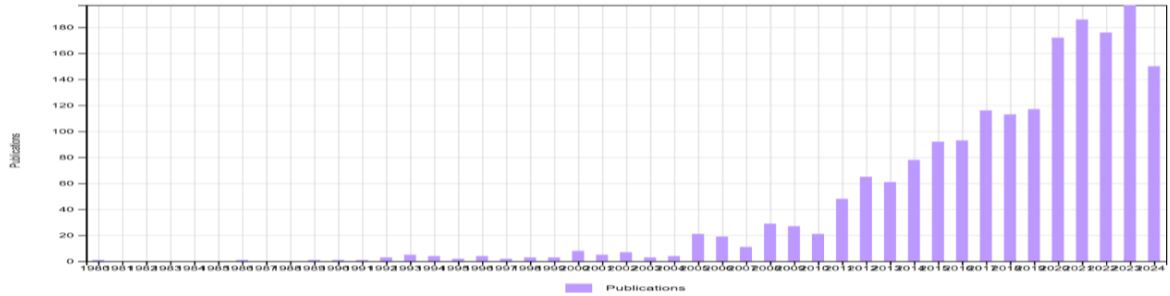
30.10.2024 tarihinde WoS veri tabanında, topic (title, abstract, keywords) kısmına, “strategic communication” kelimesi yazılarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda 1851 akademik çalışmaya erişim sağlanmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. WoS Veri Tabanında Yer Alan Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Miktarını Gösteren Ekran Görüntüsü

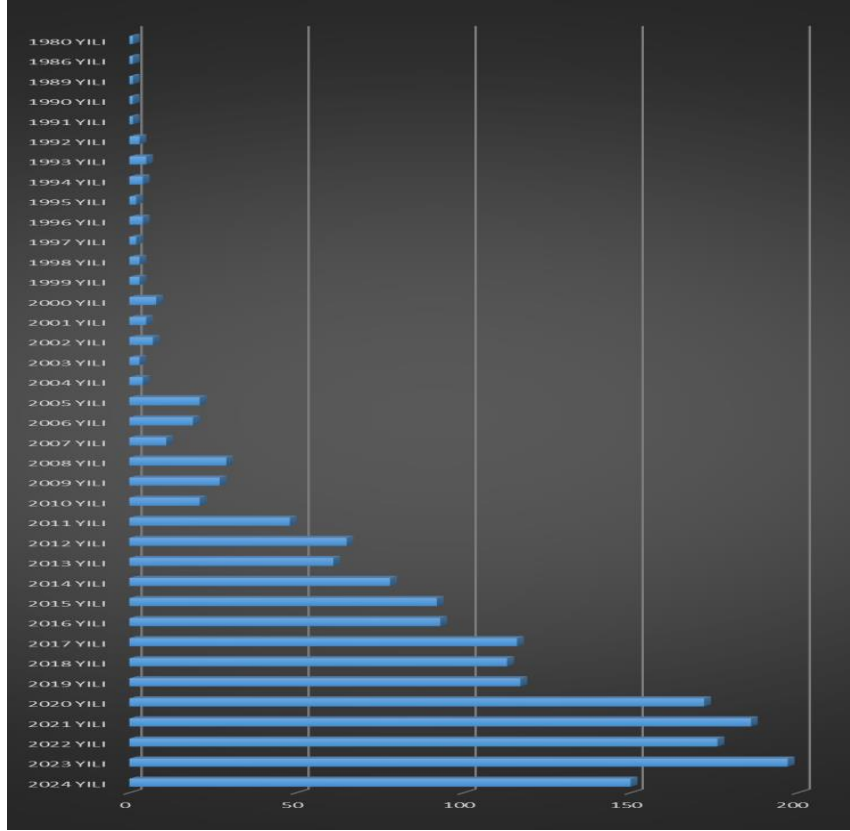
Stratejik iletişim konusunda ilk akademik çalışmanın Thompson tarafından 1980 yılında yazılan makale (Thompson, 1980) olduğu ve bir atıf aldığı, en güncel çalışmanın ise 2024 yılı Ekim ayında yazılan bir makale (Song vd., 2024) olduğu görülmüştür. En fazla atıf alan eserin ise 2002 yılında makale (Bénabou ve Tirole, 2024) türünde yazıldığı ve 641 atıf aldığı belirlenmiştir.

Stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların 1980 yılından günümüze dağılımı Şekil 2’de verilmiştir. Yayın dağılımına bakıldığında, inişli çıkışlı bir eğilim gösterdiği ilk başta göze çarpmaktadır.

Şekil 2. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Dağılımı

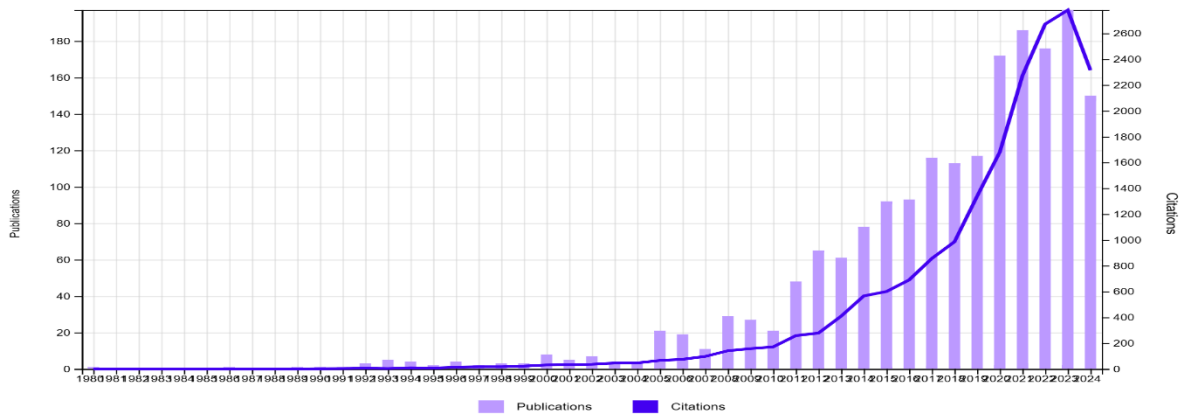
Şekil 2’deki verilere göre stratejik iletişim konusunun ilk yayımın olduğu 1980 yılından sonra bazı yıllarda akademik olarak ele alınmadığı anlaşılmaktadır. Şekil 3 bu durumu daha net ortaya koymaktadır. Bu grafiğe bakıldığında 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1987, 1988 yıllarında stratejik iletişim konulu akademik çalışmaların yapılmadığı görülmektedir.

Şekil 3. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Dağılımı (Yalnızca Akademik Çalışma Olan Yıllar)

Kaynak: Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

1980 yılından günümüze stratejik iletişim konulu akademik çalışmalara yapılan atıf dağılımına bakıldığında; ilk atıfın 1989 yılında yazılan bir makaleye 1990 yılında 2 atıf yapılmasıyla gerçekleştiği görülmüştür (Berger ve Kellermann, 1989). En fazla atıfın ise 2023 yılında yapıldığı; 197 akademik çalışmaya 2780 atıfta bulunduğu görülmüştür (Şekil 3). Şekil 4'teki akademik çalışmalara ve atıf dağılımlarına bakıldığında, ilk atıf alındığı 1990 yılından itibaren atıfların genel olarak artan bir eğilim gösterdiği göze çarpmaktadır. Bu durum stratejik iletişim konusunun akademik olarak giderek daha fazla önemsendiği sonucunu vermektedir.

Şekil 4. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmalar ve Atıf Dağılımı

Akademik çalışmaların türlerine göre dağılımları Şekil 5'te verilmiştir. Şekil 5'e göre birçok türde akademik çalışmaya yer verildiği; oranlarına göre en çoktan başlayarak sırasıyla makale, bildiri, kitap bölümü, kitap incelemesi, başyazı (editörden), erken erişim, derleme (makale), kitap ve mektup türünde yazıldığı görülmüştür.

Şekil 5. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

Akademik çalışmaların araştırmacı profillerine göre dağılımlarına bakıldığında ise en fazla araştırmaya sahip olan ilk beş araştırmacı sırasıyla, Zerfass, Ansgar (f: 14), Besley, John (f: 12), Vercic, Dejan (f: 9) Tench, Ralph (f: 8) ve Huhfinen, Aki-Mauri (f: 8) şeklindedir (Şekil 6).

Şekil 6. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Araştırmacı Profillerine Göre Dağılımı

Stratejik iletişim konusunda akademik çalışmaların WoS kategorilerine göre dağılımı Şekil 7’de verilmiştir. Buna göre farklı alanlarda birçok çalışma yapılmakla birlikte en fazla iletişim (f: 832), işletme (f: 235), siyaset bilimi (f: 141) ve ekonomi (f: 119) kategorilerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

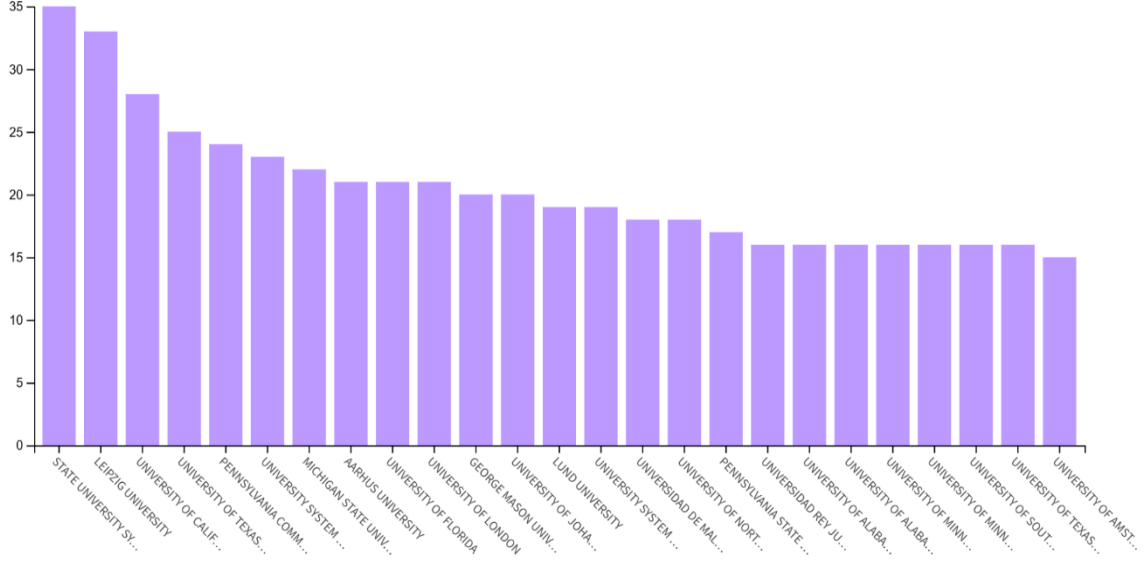
Şekil 7. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların WoS Kategorilerine Göre Dağılımı

Akademik çalışmaların WoS indekslerine göre dağılımlarına bakıldığında ise en fazla ESCI (f: 764), SSCI (f: 732), SCI-Expanded (f: 174) ve BKCI-SSH (f: 137) indekslerinde oldukları görülmüştür (Şekil 8).

Şekil 8. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların WoS İndekslerine Göre Dağılımı

Akademik çalışmaları yazarların kurumlarına göre dağılımı Şekil 9'da verilmiştir. Şekil 9'a göre en fazla araştırma Florida Devlet Üniversitesi (f: 35), Leipzig Üniversitesi (f: 33) ve Kaliforniya Üniversitesi'nde (f: 28) yapılmıştır. Bu üç üniversiteden birinci ve üçüncünün ABD, ikincisinin ise Almanya merkezli olması bu iki ülkeyi stratejik iletişim alanında öne çıkarmaktadır.

Şekil 9. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaları Yazarların Kurumlarına Göre Dağılımı

Akademik çalışmaların yazım dillerine göre dağılımlarına bakıldığında, en fazla İngilizce (f: 1693) ve İspanyolca (f: 98) dilleri öne çıkmaktadır (Şekil 10). İngilizcenin bu derece öne çıkması küresel çapta mevcut bilim dili olarak kabulünün bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca 15 farklı dilde yazılan eserler içerisinde, Türkçe yazılmış 5 akademik çalışmanın da yer aldığı belirlenmiştir.

Şekil 10. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Yazım Diline Göre Dağılımı

Stratejik iletişim konulu Türkçe yazılmış eserlerin bilgilerine Tablo 1'de yer verilmiştir. Tabloya bakıldığında; Türkçe yazılı ilk eserin 2006 yılında, en güncel eserin ise 2015 yılında kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Ayrıca yazılan makalelerin yer aldığı dergi bilgileri incelendiğinde; 5 eserin 2 farklı dergi içerisinde yer aldığı, bu dergilerin de İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi (f: 3) ile

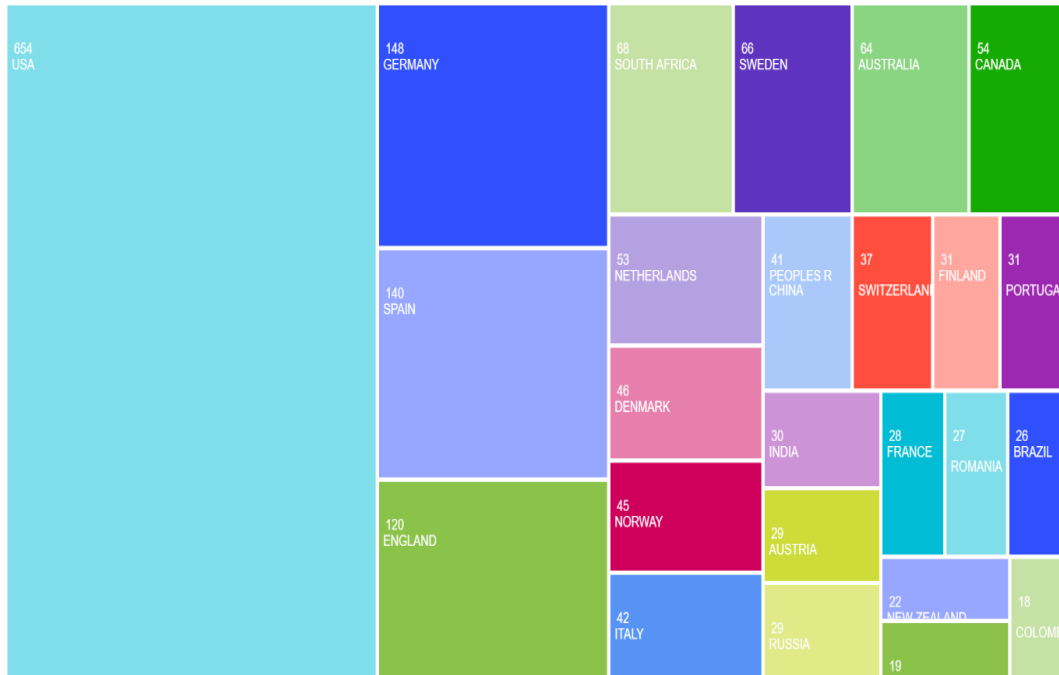
Marmara İletişim Dergisi (f: 2) oldukları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra çalışmaların büyük oranda tek yazarlı (f: 4) olduğu, yalnızca bir çalışmanın iki yazarlı hazırlandığı görülmektedir. Ayrıca (Türkçe hazırlanan) bu çalışmalarda Türkçe hazırlanan akademik çalışmaların hiçbirine atıfta bulunulmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 1. Türkçe Yazılmış Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Bilgileri

Yılı	Yazar Bilgisi	Makale Bilgileri
2015	Pınar Aslan	Kriz iletişimi yönetimi, sosyal medya ve liderlik: ‘Baltimore olayların’da Barack Obama ve Hillary Clinton’ın twitter mesajlarına dair bir inceleme. <i>İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi</i> , 49, 15-30.
2014	İnci Çınarlı	Stratejik iletişim yönetimi bağlamında paydaş kuramının eleştirel bir değerlendirmesi. <i>İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi</i> , 46, 23-36.
2014	Ebru Özgen ve Nurdan Bayraktar	Spin doctor kavramının tehdidi altında halkla ilişkiler. <i>Marmara İletişim Dergisi</i> , 21, 1-17.
2013	Emel Poyraz	Avrupa federalistlerinin iletişim stratejisi. <i>Marmara İletişim Dergisi</i> , 20, 1-29.
2006	Başak Solmaz	Halkla ilişkilerde proaktif ve reaktif stratejiler. <i>İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi</i> , 25, 143-154.

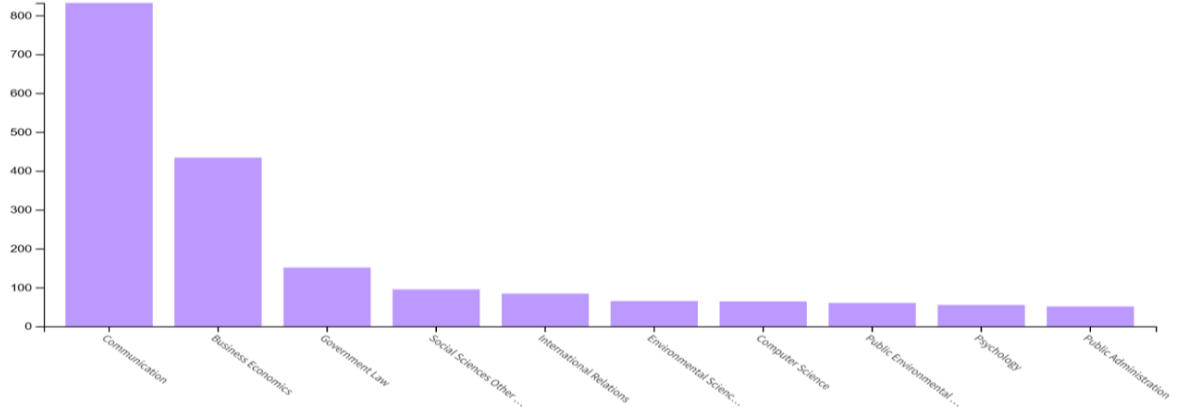
Kaynak: Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Akademik çalışmaların yazıldığı ülkelere göre dağılımları Şekil 11’de verilmiştir. Şekil 11’e bakıldığında, en fazla araştırmanın yapıldığı ülkeler sırasıyla, ABD (f: 654), Almanya (f: 148), İspanya (f: 140) ve İngiltere’dir (120). Ayrıca en fazla çalışma yapılan ülkeler arasında ilk yirmi beş arasına giremeyen Türkiye’den 17 akademik çalışma hazırlandığı belirlenmiştir. Verilere bakıldığında stratejik iletişim konusunda ABD’nin ezici bir üstünlük kurduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 11. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Yazıldığı Ünelere Göre Dağılımı

Akademik çalışmaların araştırma alanlarına göre dağılımlarına bakıldığında en fazla iletişim (f: 832) ve işletme ekonomisi (f: 434) alanlarında hazırlandığı görülmüştür (Şekil 12). Alanların tümüne bakıldığında ekonomi ve yöneti(şi)m faaliyetlerinin ağırlıklı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 12. Stratejik İletişim Konulu Akademik Çalışmaların Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı (İlk 10)

Veri tabanlarından elde edilen veriler işlenerek, farklı yazılım araçları kullanılmakta ve ağ haritaları elde edilebilmektedir. Çalışmada VOSviewer yazılım aracı kullanılarak ağ haritaları oluşturulmuştur. Analiz birimi ve analiz çeşidine göre ortaya çıkan ağ haritaları isimlendirilmekte, belge ve atıf sayısına göre de ağ haritalarının içerikleri değişebilmektedir. Ağ haritalarının oluşum sürecinde, atıf ve belge sayılarının seçiminde belirli bir yol izlenmemiştir. Analiz çeşidi ve analiz birimine göre hazırlanan ağ haritalarının özellikleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ağ Haritalarının Özellikleri

Analiz Çeşidi	Ağ Haritası	VOSviewer Program İçeriğinde Seçilenler	
		Analiz Çeşidi	Analiz Birimi
Ortak Yazarlık Analizi	Yazarların Ortak Yazarlık İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Ortak Yazarlık	Yazarlar
	Kurumların Ortak Yazarlık İlişkisini Gösteren Ağ Haritası		Kurumlar
	Ülkelerin Ortak Yazarlık İlişkisini Gösteren Ağ Haritası		Ülkeler
Birlikte Bulunma Analizi	Anahtar Kelimelerin Birlikte Bulunma İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Eş Oluşum/Birlikte Bulunma	Anahtar Kelimeler
Atıf Analizi	Belgelerin Karşılıklı Atıf Ağ Haritası	Atıf	Belgeler
	Kaynakların Karşılıklı Atıf Ağ Haritası		Kaynaklar
	Yazarların Karşılıklı Atıf Ağ Haritası		Yazarlar
	Kurumların Karşılıklı Atıf Ağ Haritası		Kurumlar

	Ülkelerin Karşılıklı Atıf Ağı Haritası		Ülkeler
Bibliyografik İlişki Analizi	Belgelerin Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası	Bibliyografik Eşleşme/Bağlantı	Belgeler
	Kaynakların Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası		Kaynaklar
	Yazarların Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası		Yazarlar
	Kurumların Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası		Kurumlar
	Ülkelerin Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası		Ülkeler
Birlikte Atıf Analizi	Atıf Yapılan Referansların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası	Ortak Atıf	Atıf Yapılan Referanslar
	Atıf Yapılan Kaynakların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası		Atıf Yapılan Kaynaklar
	Atıf Yapılan Yazarların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası		Atıf Yapılan Yazarlar

Kaynak: Eşidir vd. (2024: 956)

Ağ haritaları oluşturulurken belirli bir yol izlenirse de, atıf ve belge sayılarının seçimine ilişkin bilgiler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Ağ Haritalarında İzlenen Yol Haritası

Ağ Haritası	Analiz Birimi İçin Yapılan Tercihler	Eşiği Karşılama Oranı	Oluşturulan Ağ Haritasının Özelliği (En Büyük Bağlantı Öğe Seti)
Yazarların Ortak Yazarlık İlişisini Gösteren Ağ Haritası	Bir yazarın en az 5 belgeye sahip olması ve en az 2 atıf alması işaretlenmiştir.	3584 yazarın 26’sının bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	26 yazarın sadece 10’unun birbirleriyle bağlantılı olduğu görülmüştür. En büyük bağlantı öge setinin harita üzerinde gösterilmesi adına yalnızca 10’unun olduğu ağ haritasının oluşturulması sağlanmıştır (Şekil 13).
Kurumların Ortak Yazarlık İlişisini Gösteren Ağ Haritası	Bir kurumun en az 7 belgeye sahip olması ve en az 7 atıf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	1603 kurumun 63’ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	63 kurum içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 49 kurumun ortak yazarlık ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 14).
Ülkelerin Ortak Yazarlık İlişisini Gösteren Ağ Haritası	Bir ülkenin en az 9 belgeye sahip olması ve en az 9 atıf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	98 ülkeden 38’inin bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	38 ülkenin tümünün birbirleriyle bağlantılı olduğu görülerek, 30 ülkeye ait ortak yazarlık ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 15).
Anahtar Kelimelerin Birlikte Bulunma İlişisini Gösteren Ağ Haritası	Bir anahtar kelimenin en az 10 kez birlikte bulunma kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	4258 anahtar kelimeden 63’ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	63 anahtar kelimenin tümünün birbirleriyle bağlantılı olduğu görülerek, 63 anahtar kelimenin birlikte bulunma ilişkisini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 16).

Belgelerin Karşılıklı Atf Ağı Haritası	Bir belgenin en az 10 atf alması kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	1851 belgeden 423'ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	423 belge içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 92 belgenin atf analizini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 17).
Kaynakların Karşılıklı Atf Ağı Haritası	Bir kaynağın en az 5 belgeye sahip olması ve en az 5 atf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	883 kaynaktan 53'ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	53 kaynak içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 41 kaynağın karşılıklı atf ağı haritası oluşturulmuştur (Şekil 18).
Yazarların Karşılıklı Atf Ağı Haritası	Bir yazarın en az 4 belgeye sahip olması ve en az 4 atf alması kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	3584 yazardan 54'ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	54 yazar içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 30 yazarın karşılıklı atf ağı haritası oluşturulmuştur (Şekil 19).
Kurumların Karşılıklı Atf Ağı Haritası	Bir kurumun en az 10 belgeye sahip olması ve en az 10 atf alması kriterlerini karşılaması istenmiştir.	1603 kurumun 30'unun bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	30 kurum içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 28 kurumun karşılıklı atf ağı haritası oluşturulmuştur (Şekil 20).
Ülkelerin Karşılıklı Atf Ağı Haritası	Bir ülkenin en az 7 belgeye sahip olma ve en az 7 atf alma kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	98 ülkeden 42'sinin bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	42 ülke içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 40 ülkenin karşılıklı atf ağı haritası oluşturulmuştur (Şekil 21).
Belgelerin Bibliyografik İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Bir belgenin en az 40 atf alması kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	1851 belgeden 110'unun bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	110 belge içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 97 belgenin bibliyografik ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 22).
Kaynakların Bibliyografik İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Bir kaynağın en az 4 belgeye sahip olması ve en az 4 atf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	883 kaynaktan 68'inin bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	68 kaynak içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 67 kaynağın bibliyografik ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 23).
Yazarların Bibliyografik İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Bir yazarın en az 3 belgeye sahip olması ve en az 3 atf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	3584 yazardan 127'sinin bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	127 yazarın içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 126 yazara ait bibliyografik ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 24).
Kurumların Bibliyografik İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Bir kurumun en az 10 belgeye sahip olması ve en az 10 atf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	1603 kurumdan 30'unun bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	30 kurumun tümünün birbirleriyle bağlantılı olduğu görülerek, 30 kuruma ait bibliyografik ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 25).
Ülkelerin Bibliyografik İlişkisini Gösteren Ağ Haritası	Bir ülkenin en az 3 belgeye sahip olması ve en az 3 atf alması kriterlerini karşılaması işaretlenmiştir.	98 ülkeden 55'inin bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	55 ülkenin tümünün birbirleriyle bağlantılı olduğu görülerek, 55 ülkenin bibliyografik ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 26).
Atf Yapılan Referansların Birlikte Atf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası	Atf yapılan referansın en az 30 atf alması kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	70396 atf yapılan referansın 14'ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	14 referansın içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 11 referansa ait birlikte atf ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 27).
Atf Yapılan Kaynakların Birlikte Atf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası	Atf yapılan kaynağın en az 40 atf alması kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	34989 atf yapılan kaynaktan 214'ünün bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	214 kaynağın tümünün birbirleriyle bağlantılı olduğu görülerek, 214 kaynağa ait birlikte atf ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 28).

Atıf Yapılan Yazarların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası	Atıf yapılan yazarın en az 10 atıf alması kriterini karşılaması işaretlenmiştir.	46103 atıf yapılan yazardan 765'inin bu eşiği karşıladığı belirlenmiştir.	765 yazar içerisinde birbirleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen 763 yazarın birlikte atıf ilişkilerini gösteren ağ haritası oluşturulmuştur (Şekil 29).
---	--	---	--

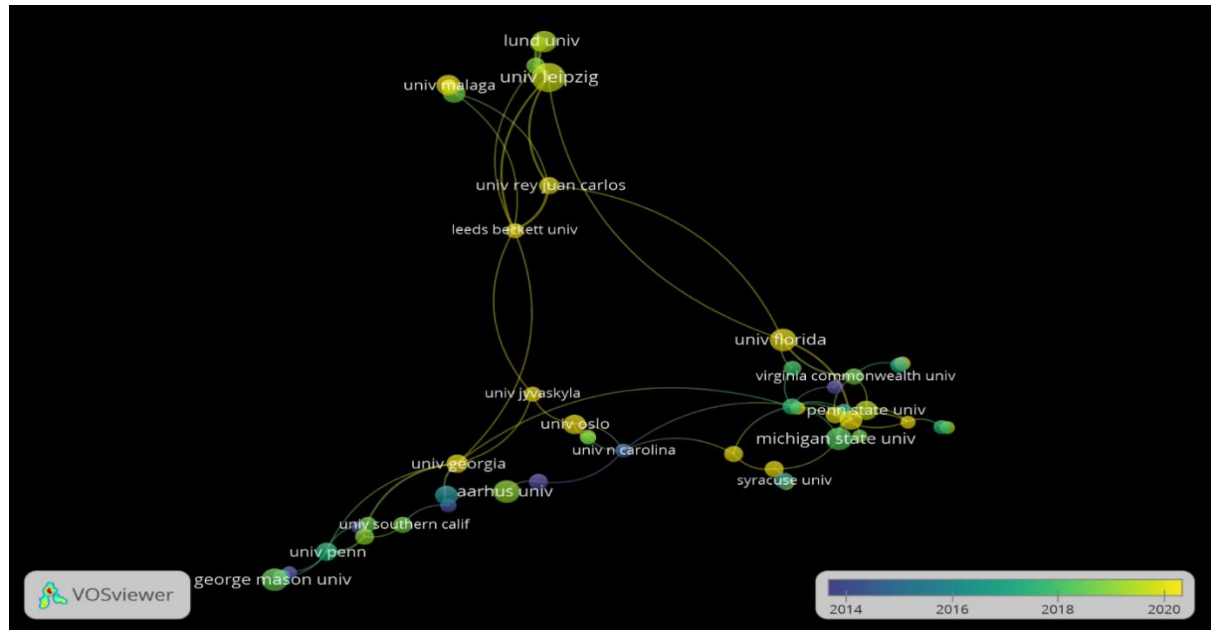
Kaynak: Eşidir vd. (2024: 957-958)'nin akademik çalışmasındaki tablo bilgileri baz alınmış, tablo içeriği uyarlanarak yazar tarafından 30.10.2024 tarihinde oluşturulmuştur.

Şekil 13'te ortak yazarlık ilişkisi açısından bağlantı gücü en yüksek yazarların; “Moreno, Angeles”, “Tench, Ralph”, “Vercic, Dejan” ile “Zerfass, Ansgar” oldukları dikkati çekmektedir.

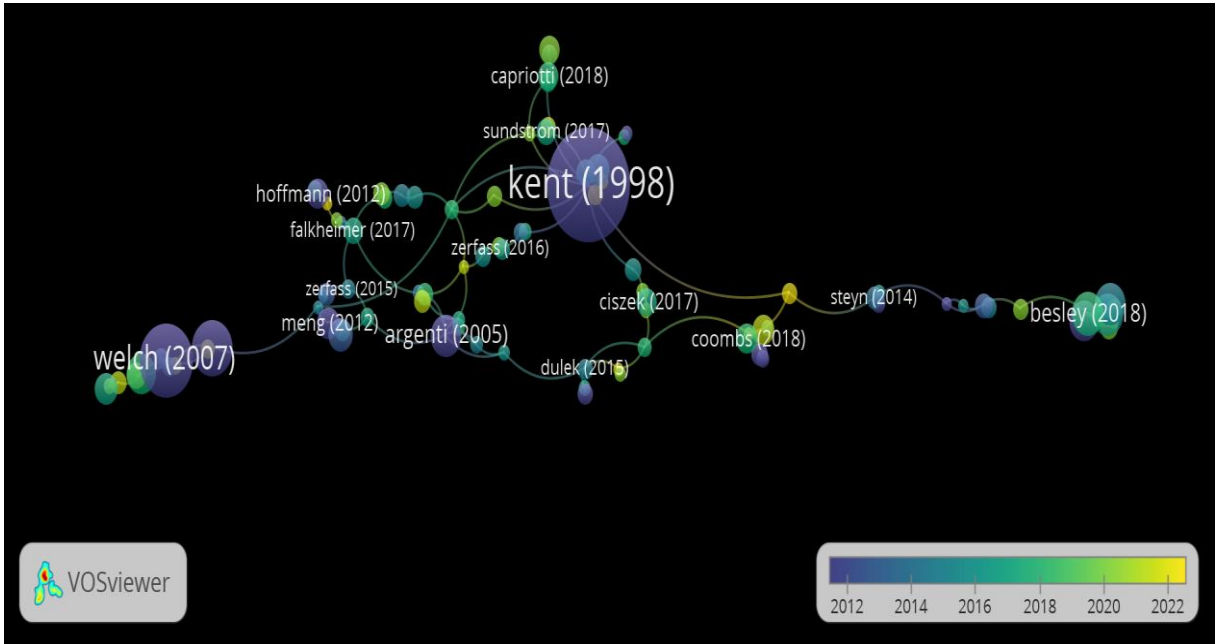

Şekil 13. Yazarların Ortak Yazarlık İlişkisini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 14'te ortak yazarlık ilişkisi açısından toplam bağlantı gücü en yüksek kurumun Leipzig Üniversitesi olduğu göze çarpmaktadır. Stratejik iletişim konusunda ABD'den sonra en fazla yayın yapılan ikinci ülke olan Almanya'daki (Şekil 11) bir eğitim kurumu olan Leipzig Üniversitesi ayrıca bu konuda en fazla yayın yapılan ikinci üniversitedir (Şekil 9).

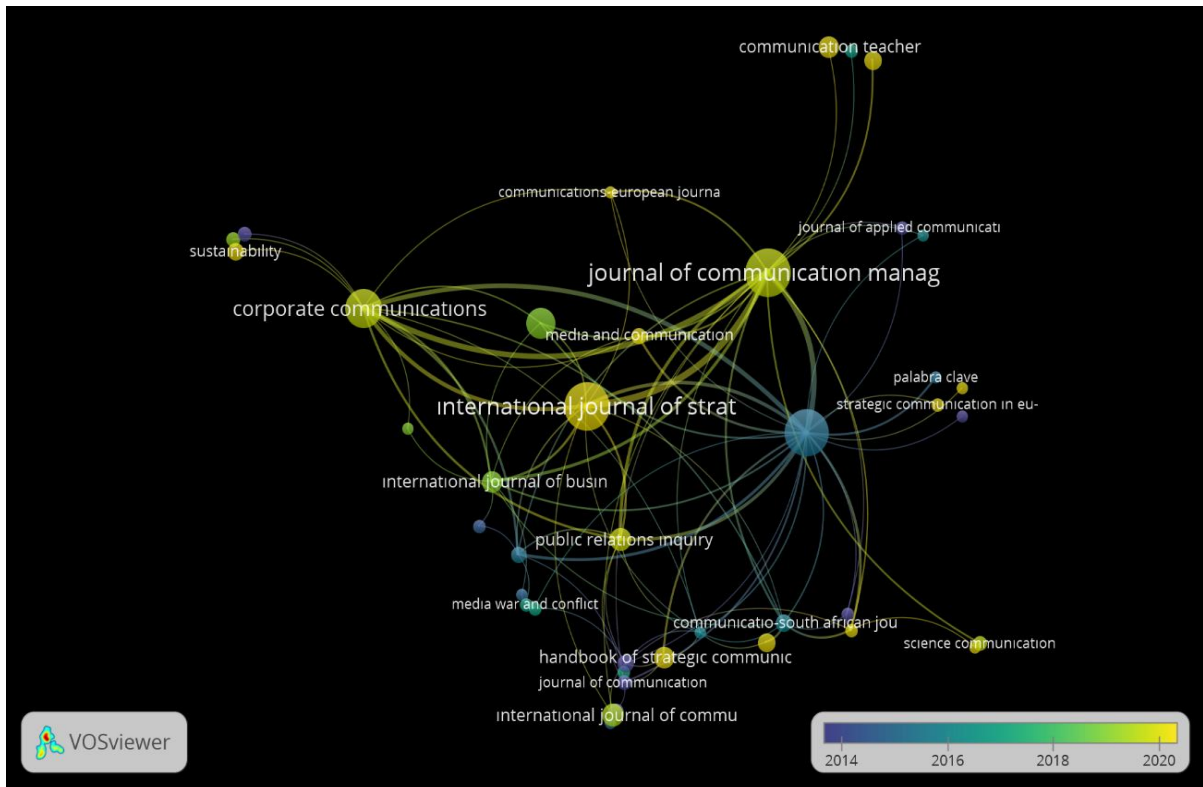

Şekil 14. Kurumların Ortak Yazarlık İlişkisini Gösteren Ağ Haritası

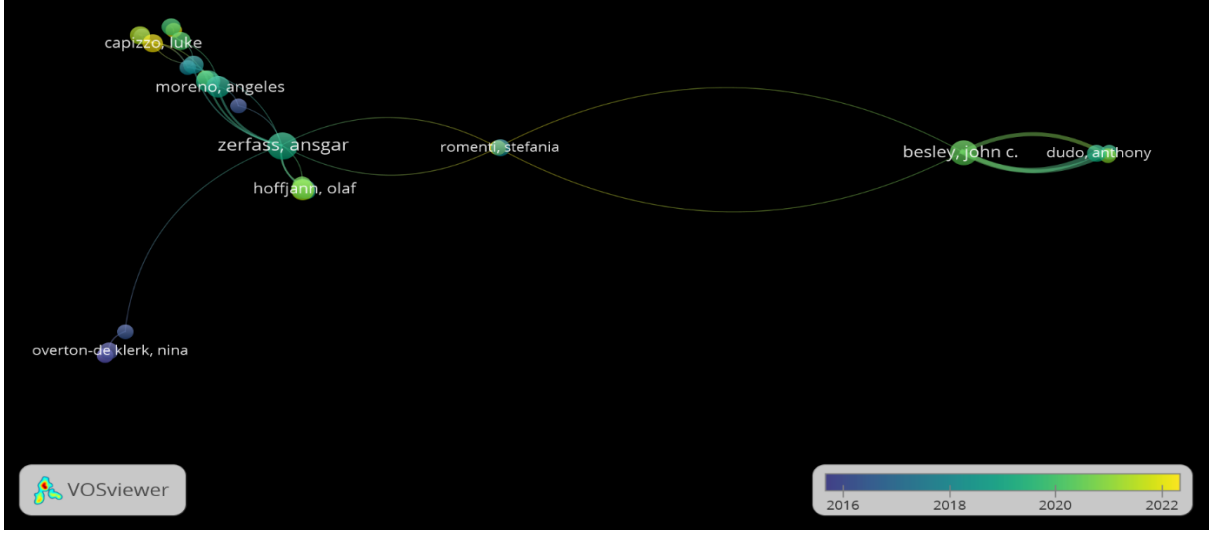
Şekil 17. Belgelerin Karşılıklı Atıf Ağı Haritası

Şekil 18’de bağlantı gücü en yüksek atıf ağına sahip kaynağın Journal of Communication Management olduğu dikkati çekmektedir.

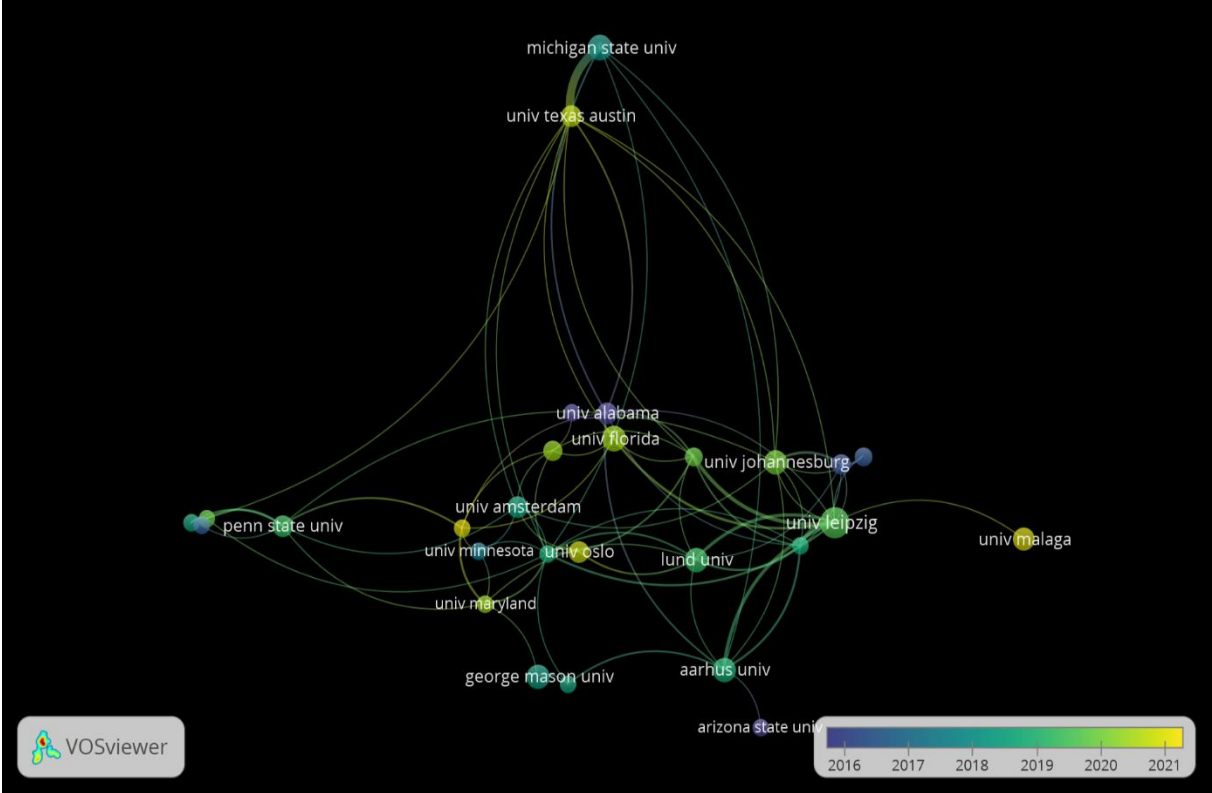
Şekil 18. Kaynakların Karşılıklı Atıf Ağı Haritası

Şekil 19’da bağlantı gücü en yüksek atıf ağına sahip yazarların; “Besley, John C.” ile “Dudo, Anthony” oldukları göze çarpmaktadır.

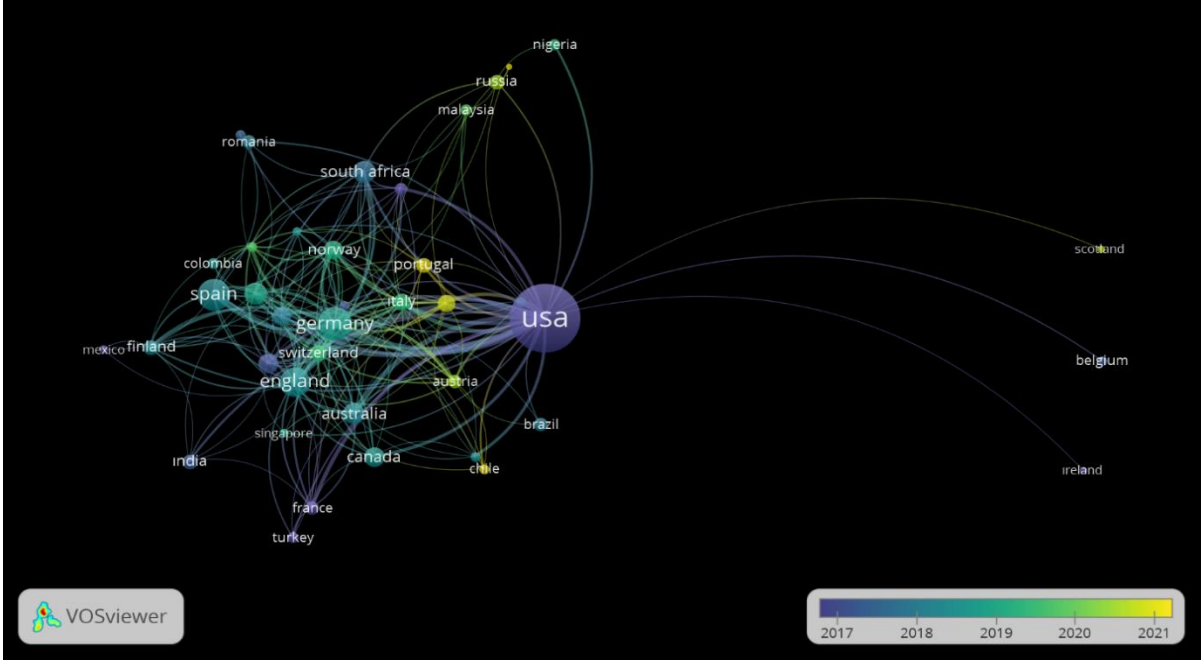
Şekil 19. Yazarların Karşılıklı Atıf Ağı Haritası

Şekil 20’de bağlantı gücü en yüksek atıf ağına sahip kurumların; Austin Teksas Üniversitesi, Michigan Eyalet Üniversitesi ile Leipzig Üniversitesi olduğu belirlenmiştir.

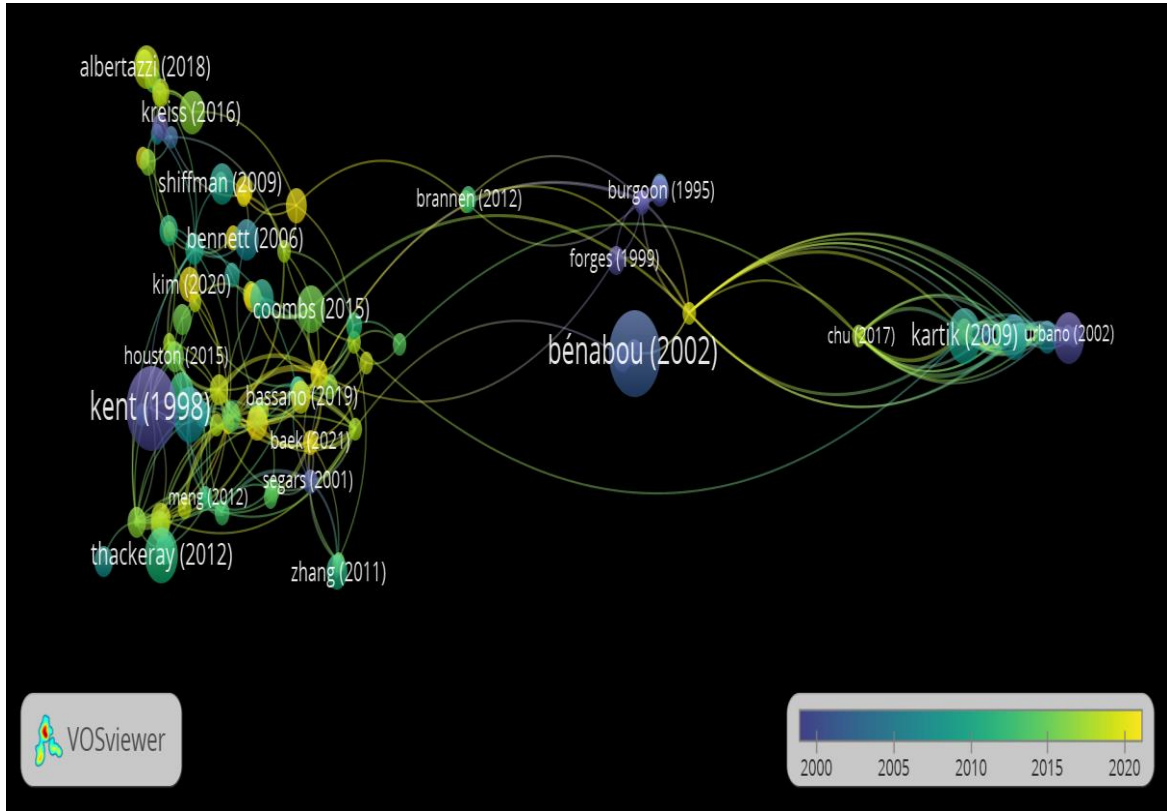
Şekil 20. Kurumların Karşılıklı Atıf Ağı Haritası

Şekil 21’de bağlantı gücü en yüksek atıf ağına sahip ülkelerin; ABD, Almanya, İngiltere ile İspanya olduğu dikkati çekmektedir.

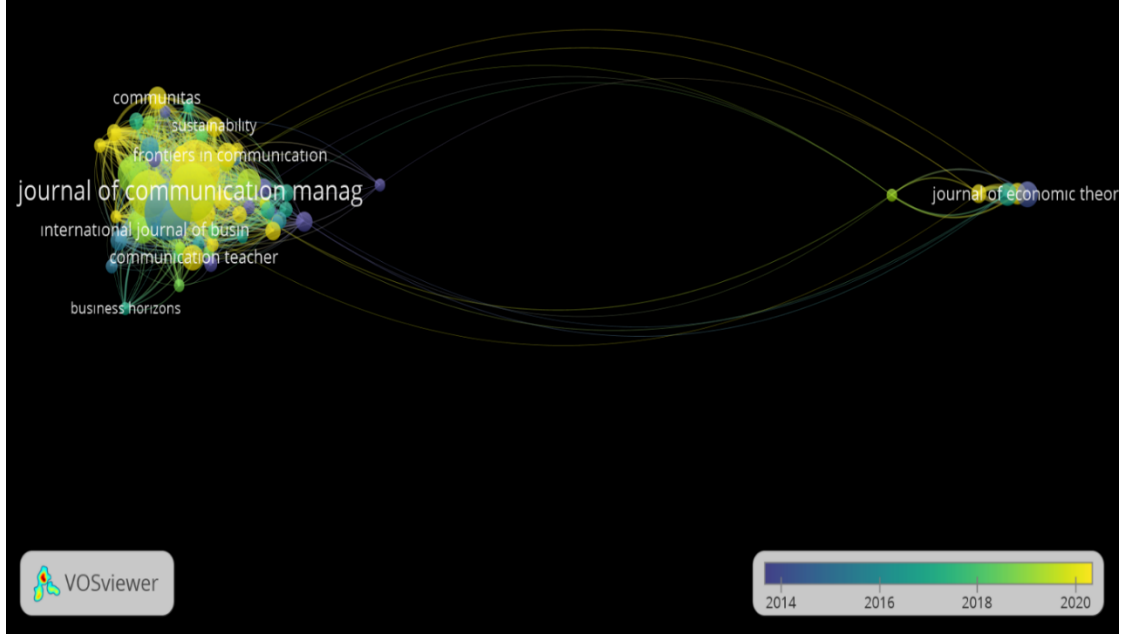
Şekil 21. Ülkelerin Karşılıklı Atıf Ağı Haritası

Şekil 22’de bibliyografik ilişki açısından bağlantı gücü en yüksek belgenin Kartik (2009) olduğu göze çarpmaktadır.

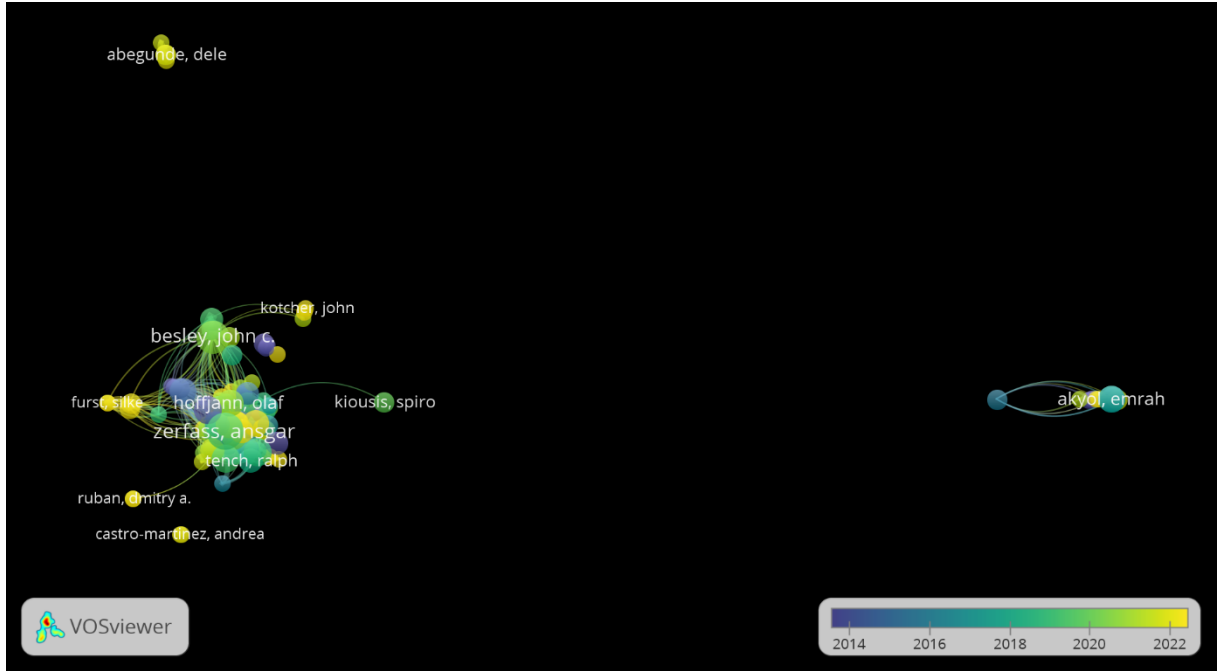
Şekil 22. Belgelerin Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 23’te bibliyografik ilişki açısından bağlantı gücü en yüksek kaynağın Journal of Communication Management olduğu görülmüştür.

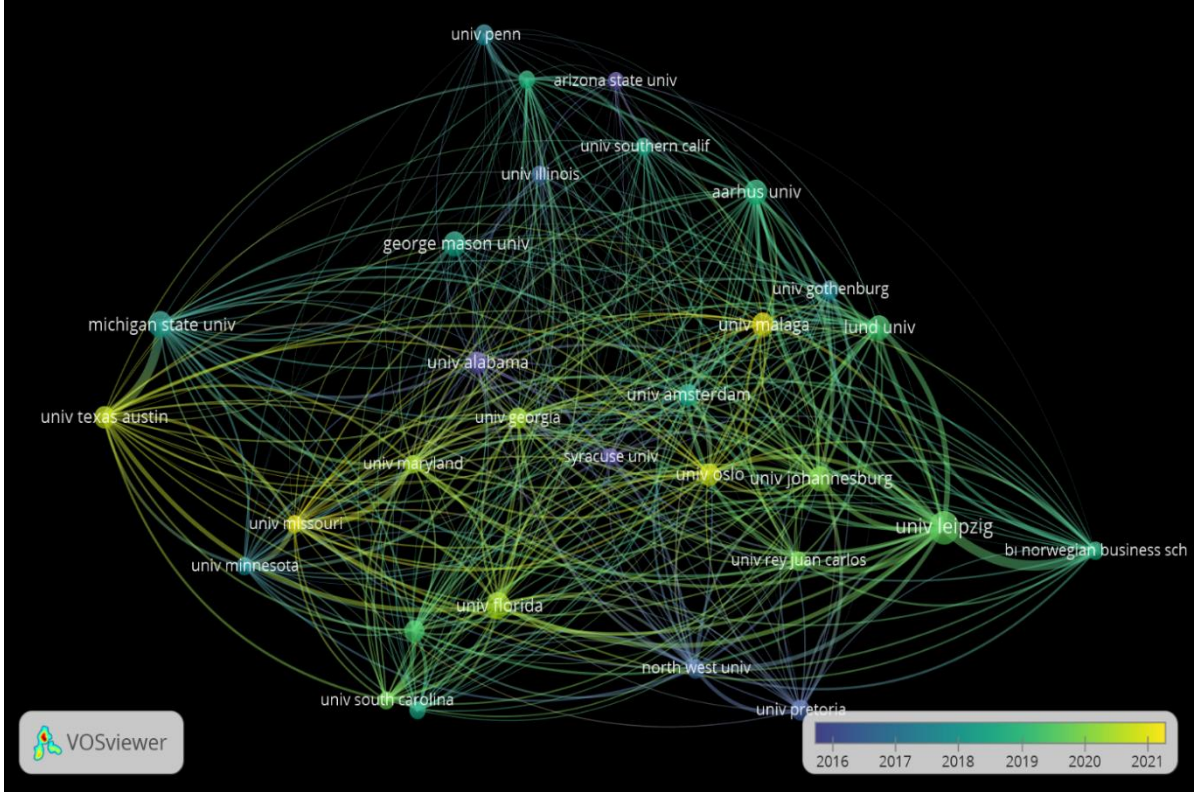
Şekil 23. Kaynakların Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 24'te bibliyografik ilişki açısından bağlantı gücü en yüksek yazarların; "Zerfass, Ansgar" ile "Besley, John C." olduğu belirlenmiştir.

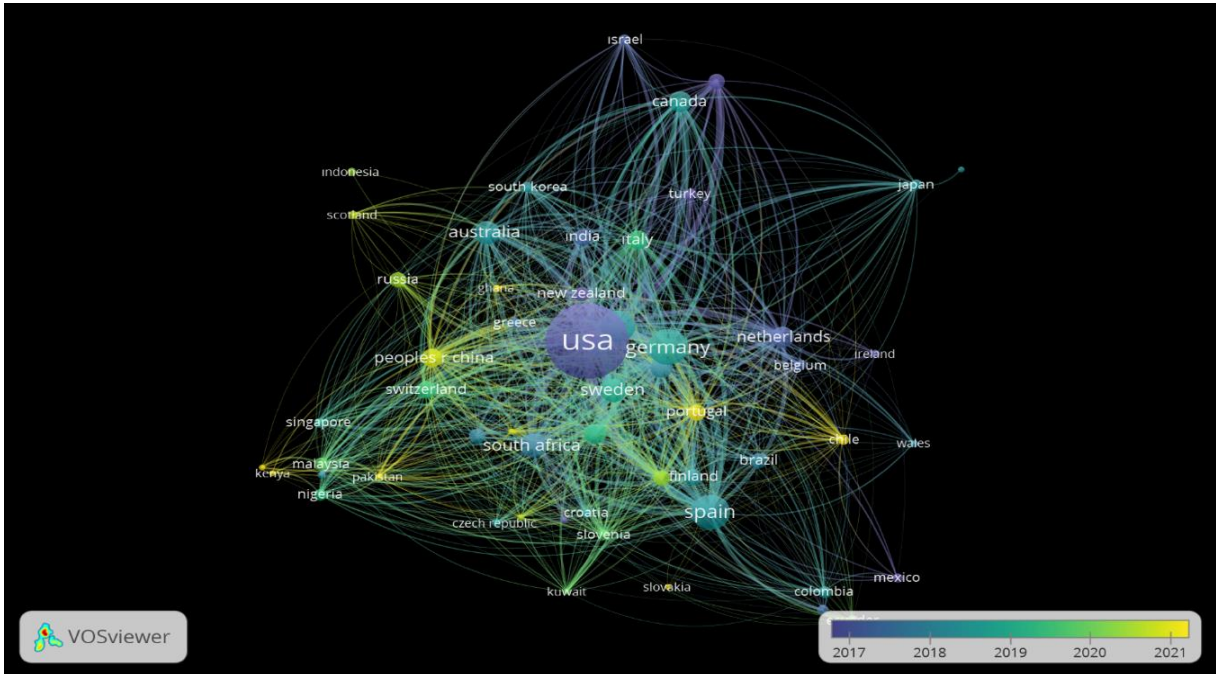
Şekil 24. Yazarların Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 25'te bibliyografik ilişki açısından bağlantı gücü en yüksek kurumların; Leipzig Üniversitesi, Austin Teksas Üniversitesi ve Michigan Eyalet Üniversitesi ile olduğu görülmüştür.

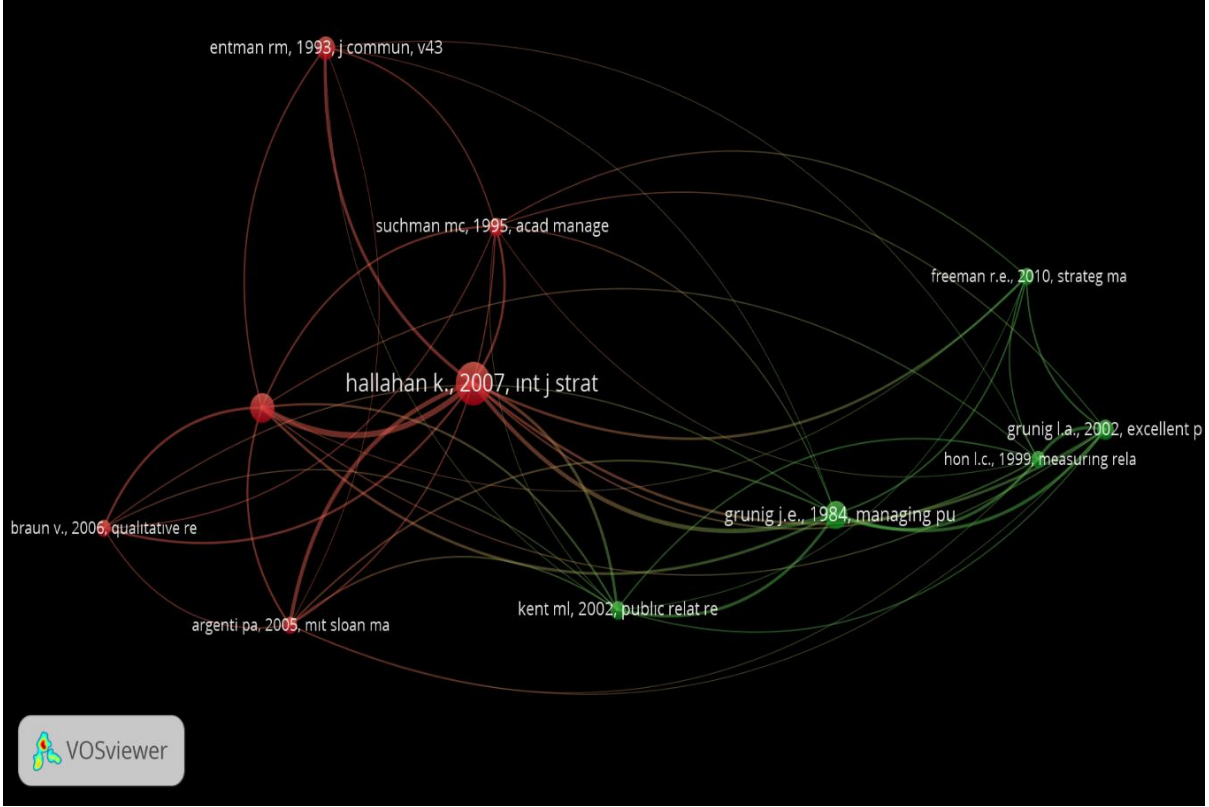
Şekil 25. Kurumların Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 26’da bibliyografik ilişki açısından bağlantı gücü en yüksek ülkelerin; ABD ve Almanya olduğu dikkati çekmektedir.

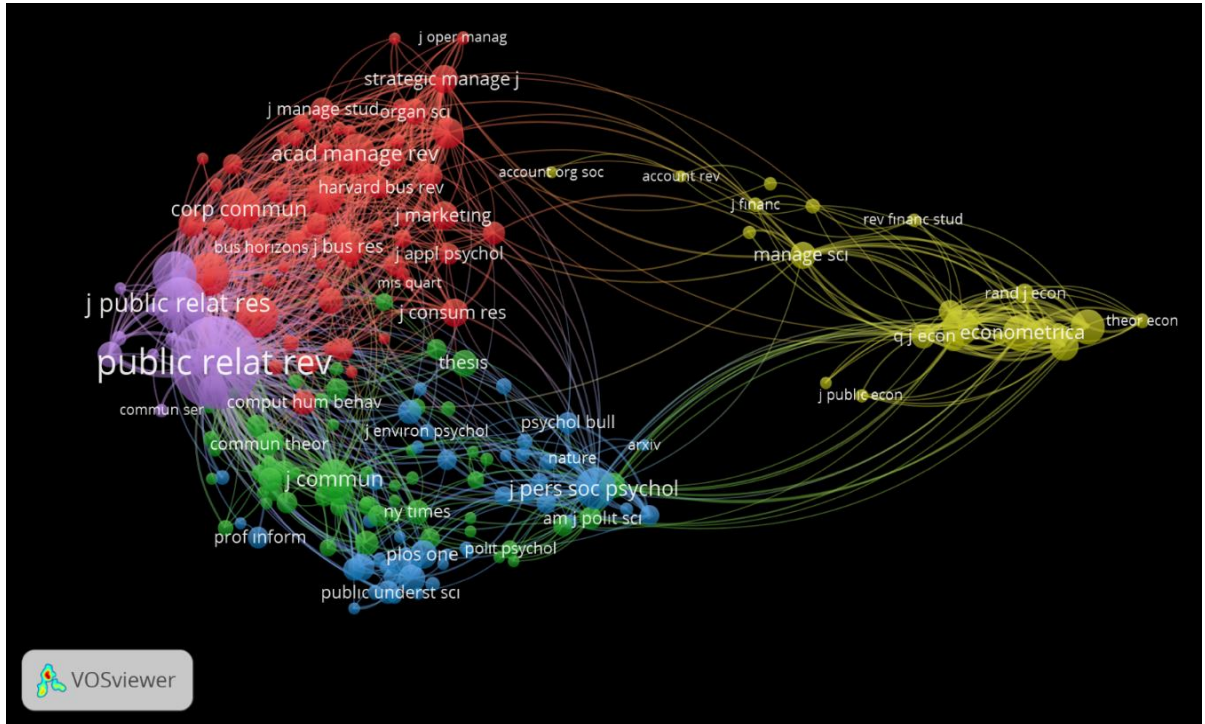
Şekil 26. Ülkelerin Bibliyografik İlişisini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 27’de birlikte atıf ilişkileri açısından bağlantı gücü en yüksek referansın “Hallahan k., 2007, int. j. strategic” olduğu göze çarpmaktadır.

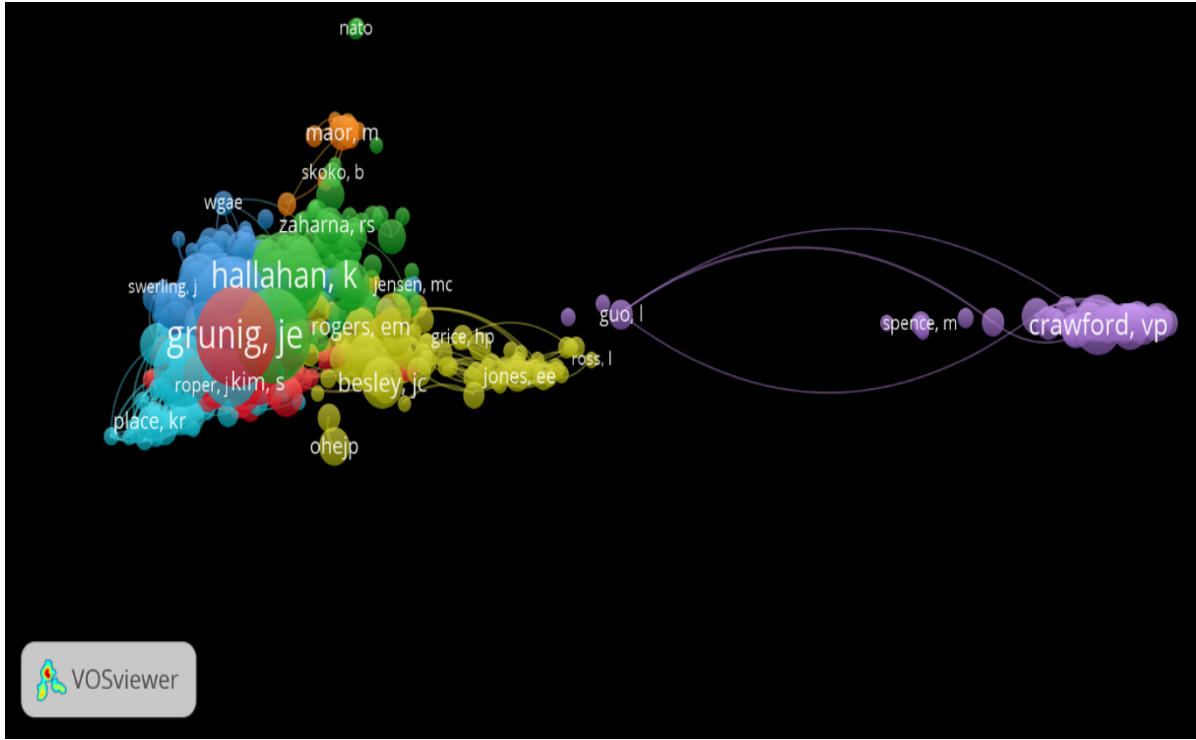
Şekil 27. Atıf Yapılan Referansların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 28’de birlikte atıf ilişkileri açısından bağlantı gücü en yüksek kaynağın “Public Relations Review” olduğu belirlenmiştir.

Şekil 28. Atıf Yapılan Kaynakların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası

Şekil 29’da birlikte atıf ilişkileri açısından bağlantı gücü en yüksek yazarların “Grunig, J. E.” olduğu dikkati çekmektedir.

Şekil 29. Atıf Yapılan Yazarların Birlikte Atıf İlişkilerini Gösteren Ağ Haritası

5. Sonuç ve Öneriler

Stratejik iletişim 1990’lı yıllardan sonra birçok alanda yaygınlaşarak kullanılan, etkili iletişim kurma amacıyla uygulanan, hedef kitlenin algısını olumlu açıdan etkileyecek alternatifler sunan bir kavramdır. İletişimden, işletmeye, siyaset biliminden ekonomiye birçok alanda araştırma konusu olmuştur.

Araştırma kapsamında WoS veri tabanında yer alan stratejik iletişim konulu akademik çalışmalar birçok değişken açısından incelenerek içerik analizine ve bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. WoS veri tabanında stratejik iletişim konulu 1851 akademik çalışmanın ilkinin 1980 yılında makale türünde yer aldığı görülmüştür. En güncel çalışmanın da aynı türde eser olduğu ve 2024 yılı Ekim ayında kaleme alındığı belirlenmiştir. Akademik çalışmaların 1980 yılından günümüze inişli çıkışlı eğilim gösterdiği, atıf dağılımlarının ise 1990 yılından itibaren genel olarak artan bir eğilim içerisinde olduğu saptanmıştır.

Akademik çalışmalar birçok türde hazırlanmakla birlikte makale ve bildiri en fazla çalışmanın yapıldığı türlerdir. Bununla birlikte birçok alan ve disiplin içerisinde çok sayıda stratejik iletişim kavramı ve çalışması yer alsa da iletişim alanının büyük bir üstünlüğü göze çarpmaktadır.

ESCI ve SSCI indekslerinde yoğunluklu olarak ele alınan akademik çalışmalar, büyük oranda Florida Devlet Üniversitesi (ABD) ve Leipzig Üniversitesi (Almanya) bünyesinde İngilizce olarak kaleme alınmışlardır. Bu durum ABD ve Almanya’da stratejik iletişim konusunun önemli oranda önemsendiği anlamına gelmektedir. Ayrıca çalışmaların büyük çoğunluğunun İngilizce olması, mevcut bilim dilinin

İngilizce olarak kabul görmesinin doğal bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Araştırma, toplamda 1851 akademik çalışma içerisinde Türkiye’den 17 çalışmanın bulunduğu, bunlardan 5’inin Türkçe kaleme alındığını göstermektedir. Bu durum yetersiz olmakla birlikte konuya yönelik daha fazla Türkçe çalışmanın yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Akademik çalışma sayısında liderliğe sahip ülke ABD’nin ortak yazarlık ilişkisi açısından da en güçlü ülke olduğu görülmektedir. Çalışmalarda kullanılan anahtar kelime sıklığına ve bağlantı gücü en yüksek anahtar kelimeye bakıldığında, “stratejik iletişim” kelimesinin yer aldığı saptanmıştır. Ayrıca “stratejik iletişim” anahtar kelimesinin yanı sıra “halkla ilişkiler” ile “sosyal medya” anahtar kelimesinin bağlantı gücü en yüksek diğer anahtar kelimeler arasında yer alması, çalışmaların büyük oranda iletişim kategorisinde ve iletişim araştırma alanında yazıldığını ortaya koymaktadır. Bu durum ayrıca stratejik iletişimin bir yöneti(şi)m yöntemi olarak halkla ilişkiler ve sağlıklı iletişim açısından riski azaltmaya yönelik faaliyetleri kapsadığını da göstermektedir.

WoS verileri ışığında yapılan bu araştırma genel olarak değerlendirildiğinde farklı birçok alanda stratejik iletişim konulu akademik çalışmanın hazırlandığı, gelecekte de bu konuda araştırmaların çoğalacağı, atıfların giderek artacağı ve ABD’nin üstünlüğünün devam edeceği öngörülmektedir. Bu durumu ABD’nin zaten hâlihazırda egemen olduğu bu alandaki söz sahipliği ve etkisinin de büyüyeceği şeklinde yorumlanabilir. Diğer yandan bu artışı, iletişim stratejisinin gündelik hayatın pratiklerine yönelik giderek daha fazla kullanıldığı şeklinde yorumlamak da mümkündür.

Çalışmada yalnızca WoS veri tabanından istifade edilmiştir. Diğer veri tabanları da kullanılarak araştırma verileri daha büyük boyutta ele alınabilir, veri tabanları arasında kıyaslamalar yapılabilir, literatüre katkıda bulunulabilir. Böylelikle iletişim stratejilerinin gelişim süreci ortaya koyularak geleceğe yönelik bir stratejik plan oluşturulmasına katkı sunulabilir.

Kaynakça

- Acar Sancar, A. ve Uydacı, M. (2023). Sağlıkta stratejik iletişim: Geleneksel derleme. *Literatür Eczacılık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 113-122.
- Aktaş, M. (2021). Stratejik iletişim araştırmalarında yeni yönelimler: Uluslararası literatürdeki tartışmalar üzerine bir analiz. *Selçuk İletişim*, 14(1), 363-382.
- Al, U. (2008). Türkiye’nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye.
- Al, U. ve Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi’nin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Alkan, G. (2014). Türkiye’de muhasebe alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarını üzerine bir araştırma (1984-2012). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 61, 41-52.
- Arslan, E. (2022). Sosyal bilim araştırmalarında VOSviewer ile bibliyometrik haritalama ve örnek bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 33-56.
- Artsın, M. (2020). Bir metin madenciliği uygulaması: VOSviewer. *Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi B-Teorik Bilimler*, 8(2), 344-354.

- Aslan, P. (2015). Kriz iletişimi yönetimi, sosyal medya ve liderlik: 'Baltimore olaylarında' Barack Obama ve Hillary Clinton'ın Twitter mesajlarına dair bir inceleme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 49, 15-30.
- Bénabou, R., and Tirole, J. (2002). Self-confidence and personal motivation. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(3), 871-915.
- Berger, C. R., and Kellermann, K. (1989). Personal opacity and social information gathering: Explorations in strategic communication. *Communication Research*, 16(3), 314-351.
- Büyükbaykal, G. N. (2003). İletişim ile iletişim sürecinin yaşamımızdaki yeri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 16, 185-191.
- Civek, F. ve Bebas, M. T. (2022). Stratejik iletişim: Havacılık sektöründe teorik bir değerlendirme. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(56), 1180-1190.
- Çetintaş, H. B. (2020). Stratejik iletişim planlaması ile kurumsal iletişim stratejisinin geliştirilmesi: Literatüre dayalı bir yaklaşım. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 21(2), 93-105.
- Çınarlı, İ. (2014). Stratejik iletişim yönetimi bağlamında Paydaş Kuramı'nın eleştirel bir değerlendirmesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 46, 23-36.
- Demir Askeroğlu, E. (2018). Uluslararası Tojdac dergisinin bibliyometrik analizi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, 8(2), 190-202.
- Erdem, A. R. ve Okul, Ö. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerle iletişim becerileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 4-13.
- Eşidir, O. V., Bak, G., Altıntop, M., ve Bak, A. (2024, 23-25 Ağustos). Türk dizileri konulu akademik çalışmalar: Bir bibliyometrik analiz. *[Kongre Tam Metin]. 6. Uluslararası Karadeniz Modern Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Trabzon.*
- Gürcan, M. (2012). Stratejik iletişim modeli ve güvenlik alanına uygulanabilirliği. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 8(15), 99-138.
- Hallahan, K., Holtzhausen, D., van Ruler, B., Verčič, D., and Sriramesh, K. (2007). Defining strategic communication. *International Journal of Strategic Communication*, 1(1), 3-35.
- Jeanron, W. G. (2007). Teolojik Hermenötik. (E. Kuşçu, Çev.) İz Yayıncılık.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2019). Yunus Emre ile ilgili araştırmaların bibliyometrik analizi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 27, 123-141.
- Karsak, B., Yılmaz Altuntaş, E., and Sancar Demren, G. A. (2018). Stratejik iletişim yönetiminde dijital kanalların önemi: Halkla ilişkiler uygulayıcılarının dijital kanal kullanımlarına yönelik niteliksel bir araştırma. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 6-17.
- Kızıloğlu, E. (2022). Kadın akademisyenler üzerine yapılan çalışmaların sistematik bir analizi: Scopus veri tabanı örneği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(1), 458-476.
- Mutluer-Gündüz, F. ve Bal, N. (2020). Yeni koronavirüs (Kovid-19) pandemisiyle mücadelede Türkiye devletinin izlediği stratejik iletişim. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 382-421.
- Özdemir, Ö. (2018). Stratejik iletişim açısından Türkiye İş Bankası'nın tasarruf kumbarası temalı ilk kurumsal reklamları: 1928-1932. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 8(1), 29-43.
- Özen, K. (2022). Stratejik iletişim açısından kurumsal algılama yönetimi ve önemi: Kurumsal algılama yönetimi üzerine bir araştırma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgen, E. ve Bayraktar, N. (2014). Spin doctor kavramının tehdidi altında halkla ilişkiler. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 1-17.

- Öztunç, M. (2020). İnternet haberciliğinde koronavirüs salgınının sunum biçimi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2825-2840.
- Poyraz, E. (2013). Avrupa federalistlerinin iletişim stratejisi. *Marmara İletişim Dergisi*, 20, 1-29.
- Rifat, M. (2009). Göstergebilimin ABC'si. Say Yayınları.
- Scannell, P. (2016). Medya ve iletişim. (O. Taş, ve B. Sümer, Çev.) Ütopya Yayınevi.
- Solmaz, B. (2006). Halkla ilişkilerde proaktif ve reaktif stratejiler. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 25, 143-154.
- Song, J., Yeo, J., and Son, M. (2024). Exploring public acceptance of climate technologies: A study on key influences in South Korea. *Sustainability*, 16(20), 9036.
- Soydaş, N. (2024). Türkiye’de kurumsal iletişim konusunda yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(3), 908-924.
- Thompson, E. A. (1980). Characteristics of worlds with perfect strategic communication. *Journal of Economic Theory*, 23(1), 111-119.
- Wallin, J. (2005). Bibliometric methods: Pitfalls and possibilities. *Basic and Clinical Pharmacology and Toxicology*, 97(5), 261-275.
- Web of Science (WoS) (2024). 30.10.2024 tarihinde <https://www.webofscience.com/wos/woscc/basic-search> adresinden erişilmiştir.
- Yıldırım, A. (2023). Stratejik iletişim yönetimi kapsamında kamu kurumlarının stratejik planlarında iletişim ve halkla ilişkiler: Bakanlıklar üzerine bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(2), 1851-1876.